

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34957
Nom	Dret constitucional
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	9.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1300 - Grau de Ciències Polítiques i de l'Administració Pública	Facultat de Dret	2	Anual
1924 - Programa Doble Titulació CCPPAA- Sociologia	Facultat de Dret	2	Anual
1925 - Programa Doble Titulació Sociologia-CCPPAA	Facultat de Ciències Socials	2	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1300 - Grau de Ciències Polítiques i de l'Administració Pública	5 - Dret	Formació Bàsica
1924 - Programa Doble Titulació CCPPAA-Sociologia	2 - Assignatures obligatòries de segon curs	Obligatòria
1925 - Programa Doble Titulació Sociologia-CCPPAA	2 - Assignatures obligatòries de segon curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
DURBAN MARTIN, IGNACIO	55 - Dret Constitucional, Ciència Política i de l'Administració

RESUM

L'assignatura de Dret Constitucional és una matèria de formació bàsica que s'imparteix en el segon curs del Grau en Ciències Polítiques i de l'Administració Pública.

El seu objectiu és formar l'alumnat en el nostre sistema constitucional. Per això, en una primera part del programa es realitzarà una introducció a la teoria de la Constitució (els fonaments i principis bàsics de la

nostra Norma Suprema, amb especial atenció al principi d'igualtat), i aquells aspectes bàsics relatius a la part orgànica de la Constitució des d'una perspectiva jurídica imprescindibles per a la total comprensió del sistema de drets i llibertats dissenyat en aquella. Aquesta aproximació jurídica bàsica a l'entramat institucional de l'Estat és complementària amb la que amb més deteniment i una perspectiva politològica se'ls oferirà en el següent curs del Grau.

Continguts de la primera part: Introducció a l'origen del constitucionalisme i la seva evolució. Concepte de Constitució i l'anàlisi dels seus principals continguts. Poder constituent i les garanties que el sistema estableix per salvaguardar la primacia de la pròpia Constitució. Disseny institucional bàsic recollit a la Constitució, amb especial atenció al Tribunal Constitucional.

Els coneixements adquirits en aquesta primera part del programa són necessaris per abordar la segona on es formarà l'alumne en els drets i llibertats reconeguts en la Constitució (part dogmàtica) i en el sistema de garanties establerts per a la seva salvaguarda, tant en l'àmbit nacional com al supranacional.

Continguts de la segona part: Els drets fonamentals en la Constitució Espanyola, amb especial atenció al principi d'igualtat com a dret subjectiu i com a principi inspirador de les polítiques públiques. Es realitzarà una anàlisi detallada de cada un dels drets fonamentals i llibertats dels individus, destacant els elements comuns a tots ells i els mecanismes que existeixen per garantir la seva eficàcia davant els poders públics i davant dels particulars (garanties jurisdiccionals i no jurisdiccionals).

Aquesta assignatura constitueix una base per abordar posteriorment i amb profunditat en altres assignatures les diferents polítiques públiques, entre elles les d'igualtat, i els òrgans i institucions de l'Estat (Sistema Polític Espanyol, que s'impartirà en el tercer curs del Grau).

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1300 - Grau de Ciències Polítiques i de l'Administració Pública

- Capacitat per a relacionar i estructurar informació provinent de diverses fonts i d'integrar idees i coneixements de rellevància en les ciències polítiques i de l'administració pública.
- Comunicar de forma efectiva, tant per escrit com oralment, coneixements, procediments, resultats i idees a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Posseir coneixement i capacitat de comprensió de fets essencials, conceptes, principis i teories relatives a les ciències polítiques i de l'administració pública, així com l'espectre de les seues disciplines de referència.

- Usar de forma apropiada teories, procediments i eines en el desenvolupament professional de les ciències polítiques i de l'administració pública en un context real (especificació, disseny, implantació, desplegament i avaluació de solucions).
- Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors o millorar la seua formació amb un cert grau d'autonomia.
- Conèixer les principals teories i enfocaments de la ciència política i de l'administració pública, així com de les idees i formes d'organització política.
- Conèixer i saber analitzar l'estructura i funcionament de les administracions públiques.
- Conèixer i saber analitzar la planificació, gestió i avaluació administrativa, així com la dels seus recursos financers, i ser capaç de dissenyar estratègies de millora organitzativa i assegurament de la qualitat dels serveis públics.
- Conèixer i interpretar els marcs polítics i socials històrics per obtenir una major comprensió de la realitat actual i de la prospecció futura, manejar fonts documentals històriques, i establir anàlisis comparatives de continuïtat i discontinuïtat en situacions de canvi.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Aquesta assignatura està orientada a que l'alumne consolidi les següents competències com a resultat de l'aprenentatge:

- CA1: Conèixer els drets individuals i el seu sistema de garanties.
- CA2: Conèixer i saber analitzar el contingut substantiu dels diferents drets.
- CA3: Saber analitzar els mecanismes per resoldre la col·lisió de drets.
- CA4: Saber aplicar els mecanismes de garantia dels drets fonamentals en el sistema jurídic espanyol i en l'àmbit internacional.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. 1. INTRODUCCIÓ A LA TEORIA DE LA CONSTITUCIÓ.

Lliçó 1 - EL DRET CONSTITUCIONAL

- 1.- L'amplitud del terme Constitució.
- 2.- Origen i evolució del constitucionalisme.
- 3.- El contingut d'una Constitució: notes materials i formals.
- 4.- La Constitució com a conjunt de principis, normes i conceptes jurídics.

2. Lliçó 2 - L'EVOLUCIÓ DE L'ESTAT CONSTITUCIONAL

- 1 .- Les Constitucions de l'Estat democràtic liberal.
- 2 .- El constitucionalisme de l'Estat Social.
- 3 .- Les implicacions constitucionals de la declaració de l'estat social i democràtic de dret a Espanya.
- 4 .- L'evolució del constitucionalisme espanyol

3. Lliçó 3 - ELS ELEMENTS D'UNA CONSTITUCIÓ

- 1 .- Constitució formal i constitució material.
- 2 .- Tipus de constitucions.
- 3 .- El poder constituent.
- 4 .- Funcions de la Constitució
- 5 .- La Constitució com a norma primària: aspectes bàsics del sistema de fonts del Dret i la seva relació amb la protecció dels drets fonamentals

4. Lliçó 4 - LA DEFENSA DE LA CONSTITUCIÓ

- 1 .- Defensa ordinària i defensa extraordinària de la Constitució.
- 2 .- El control de constitucionalitat de les activitats dels poders públics.
- 3 .- Els diversos models de control de constitucionalitat de l'actuació del poder legislatiu.
- 4 .- La reforma de la Constitució.
- 5 .- La defensa extraordinària de la Constitució. Poders excepcionals i estats d'excepció.

5. Lliçó 5 - ELS PODERS PÚBLICS COM GARANTS DELS DRETS FONAMENTALS

- 1 .- El Parlament en la seva funció de garant dels drets fonamentals.
- 2 .- Els drets fonamentals davant l'Administració.
- 3 .- El Poder Judicial com a garant ordinari dels drets fonamentals.
- 4 .- El Ministeri Fiscal i els drets fonamentals.
- 5 .- Principis constitucionals sobre l'actuació dels poders públics i la salvaguarda de drets

6. 2. ELS DRETS I LLIBERTATS FONAMENTALS.

Lliçó 6 - EL PROCÉS DE DEFENSA DELS DRETS I LA CONSOLIDACIÓ DE LA LLIBERTAT DE L'HOMME

- 1 .- Evolució en el reconeixement i protecció dels drets i les llibertats: Primeres Declaracions de drets.
- 2 .- Les generacions de drets.
- 3 .- La universalització dels drets i llibertats.

7. Lliçó 7 - ELS DRETS FONAMENTALS I LES LLIBERTATS PÚBLIQUES A LA CONSTITUCIÓ ESPANYOLA

- 1.- El sistema dels drets fonamentals i llibertats públiques en la Constitució Espanyola de 1978. El títol primer de la CE.
- 2.- Els límits dels drets fonamentals.
- 3.- La interpretació dels drets fonamentals.
- 4.- Les condicions per a l'exercici dels drets fonamentals.

8. Lliçó 8 - LES GARANTIES GENÈRIQUES DELS DRETS FONAMENTALS

- 1.- Les garanties genèriques: l'aplicació directa dels drets fonamentals. La reserva de llei. El contingut essencial dels drets fonamentals.
- 2.- Altres garanties genèriques.
- 3.- La via administrativa (no jurisdiccional) de protecció de drets.
- 4.- El Defensor del Poble.
- 5.- La suspensió dels drets fonamentals.

9. Lección 9- LA PROTECCIÓN JURISDICCIONAL DE DRETS FONAMENTALS

- 1.- El dret fonamental a la tutela judicial efectiva
- 2.- Els processos especials de protecció dels drets en els àmbits administratiu, penal, laboral i civil.
- 3.- El Tribunal Constitucional: composició, organització i funcions
- 4.- El recurs d'amparo constitucional
- 5.- La protecció internacional dels drets. El Tribunal Europeu de Drets Humans.

10. Lliçó 10 - LA CLÀUSULA GENERAL D'IGUALTAT

- 1.- La configuració del dret a la igualtat.
- 2.- La transversalitat de la igualtat
- 3.- Discriminació i diferenciació. Les categories sospitoses de discriminació
- 4.- La igualtat material: Les accions positives.

11. Lección 11- LES LIBERTADES D'EXPRESSIÓ I INFORMACIÓ I ELS DRETS DE PARTICIPACIÓ SOCIAL I POLÍTICA

- 1.- La llibertat d'expressió i les llibertats informatives
- 2.- El dret de reunió.
- 3.- El dret d'associació.
- 4.- El dret de sufragi actiu
- 5.- Dret de sufragi passiu i accés a càrrecs públics.
- 6.- Dret d'accés a funcions públiques.
- 7.- El dret de petició.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	90,00	100
Elaboració de treballs en grup	5,00	0
Elaboració de treballs individuals	5,00	0
Estudi i treball autònom	90,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	5,00	0
Preparació de classes de teoria	15,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	15,00	0
TOTAL	225,00	

METODOLOGIA DOCENT

L'alumne haurà d'adquirir les competències i habilitats indicades en els punts 4 i 5 sobre les matèries que figuren en els continguts del programa (punt 6). Igualment haurà d'adquirir la capacitat d'analitzar-los, interpretar-los i aplicar-los a diversos supòsits teòrico-pràctics.

Per aconseguir aquest objectiu, en el Pla pel qual es va aprovar el Grau en Ciències Polítiques s'atribueixen a Dret Constitucional 9 crèdits ECTS, que impliquen 225 hs. de dedicació de l'alumne al llarg de l'any acadèmic.

Les activitats a desenvolupar per l'alumne seran fonamentalment de tres tipus:

- Activitats presencials (a l'aula o lloc indicat) 90 hs.
- Activitats dirigides (fora de l'aula) 45 hs.
- Treball autònom de l'alumne (fora de l'aula) 90 hs.

La metodologia a emprar i la seva dedicació horària queda establerta de la manera:

ACTIVITATS PRESENCIALS:

Les activitats presencials es duran a terme dos dies a la setmana al llarg del primer i segon quadrimestre.

Es realitzaran activitats teòriques (exposició per part del Professor dels continguts del programa), pràctiques / dinàmiques i activitats complementàries, unes en l'aula habitual i altres fora d'ella.

De l'horari fixat per a cada assignatura en el pla d'ordenació docent (POD) s'ha de restar un percentatge de temps de classe que és el destinat a activitats complementàries, també presencials. En el cas que aquestes no es realitzin, haurà esgotar tot l'espai temporal fixat en l'horari.

Així, les activitats presencials són de tres tipus:

1. Activitats de docència presencial:

Consistiran en la transmissió de coneixements teòrics per part de professor d'una manera dinàmica, amb acostament als supòsits de la realitat actual i amb ancoratge en la seva raó històrica. (45 hs. vegeu cronograma annex a la guia del professor))

2. Activitats aplicades:

Poden consistir en: resolució de problemes, pràctiques d'ordinador, elaboració de projectes, estudis i resolució de casos, simulacions, examen de retalls de premsa, exposicions públiques, treballs col·lectius,

etc. Amb suficient antelació, cada professor donarà als estudiants les instruccions necessàries sobre la seva realització. (30 hs. Vegeu guia acadèmica annexa)

3. Activitats complementàries:

Són activitats de diferent naturalesa que es realitzaran a l'aula habitual en l'horari reservat per a l'assignatura o en un altre horari i dia diferent, fonamentalment en el cas d'assistència a jornades, conferències, visites a institucions, etc.

Entre les activitats complementàries s'inclouen també les proves de dinàmiques i coneixements que es realitzin (ex. Prova o examen parcial, Prova final global), les tutories individuals o col·lectives. (15 hs)

ACTIVITATS DIRIGIDES:

Es refereix a aquelles activitats no presencials que els alumnes realitzaran fora de l'aula, bé com a treball preparatori per arribar a l'aula en condicions per formar part activa en el desenvolupament de la classe de manera que coneguin amb anterioritat els continguts que es treballaran amb el resta dels companys a l'aula, bé per ajudar a consolidar coneixements i habilitats que han estat treballats prèviament a classe (lectura de lliçó, assistència a seminari, preparació de material per les activitats aplicades, recerca de dades i informació en internet ...)

Elaboració treballs individuals (5 h)

Elaboració treballs en grup (5 h)

Lectura prèvia lliçó setmanal (30 min. Setmana x 30 setmanes = 15 hs.)

Preparació d'activitats aplicades / dinàmiques (30 min. Setmana x 30 setmanes = 15 hs.)

Estudi i preparació de proves avaluables i examen global (5 hs.)

TREBALL AUTÒNOM DE L'ALUMNE:

Es refereix al treball que l'estudiant realitza de forma individual, fora de l'aula i sense la direcció del professor. Estudi dels continguts i dinàmiques per a l'adquisició de competències, habilitats i coneixements de l'assignatura.

3 hores setmanals x 30 setmanes = 90 hs.

TOTAL: 9 Cr ECTS x 25 h = 225 hs.

Al llarg del curs, el professor podrà utilitzar la plataforma virtual "Aula virtual" (<http://aulavirtual.uv.es/>) per disposar els materials necessaris perquè els estudiants puguin treballar a classe o fora de l'aula i per comunicar-se amb els alumnes sobre qüestions relatives a l'assignatura.

AVALUACIÓ

S'utilitzarà el següent procediment d'avaluació de competències:

- Prueba/s escrita/s y/u orals, consistentes en un o més exàmens que podran ser proves de tipus

objectiu, incloure qüestions teòricopràctiques y/o problemes. En cas de realitzar-se prova final oral la mateixa haurà de ser gravada.

- Avaluació d'activitats pràctiques, individuals y/o en grup, a partir de l'elaboració, entrega de treballs, memòries/informes y/o presentacions orals; així com assistència de l'estudiant a seminaris.
- Avaluació contínua de cada estudiant, basada en l'assistència regular i participació activa en les activitats presencials proposades, grau d'implicació en el procés d'ensenyança-aprenentatge i en les habilitats i actituds mostrades durant el desenrotllament de les activitats. Les activitats d'avaluació contínua, per la seua naturalesa, no són recuperables en segona convocatòria.
- Per a la realització de les activitats aplicades i complementàries, el professor de l'assignatura, podrà fer servir la metodologia de L'Aprenentatge-Servei.

La qualificació global es distribuirà de la manera següent:

EVALUACIÓ CONTINUA	
Activitat evaluable 1	10%
Activitat evaluable 2	10%
Activitat evaluable 3	10%
Total evaluació continua	30%
PROVA FINAL (exàmen teòric-pràctic). Podrà realitzar-se un examen parcial deslliurador amb un valor del 35% de la nota en aquest cas la prova final tindrà un valor del 35% per als alumnes que hagen superat l'examen parcial.	70%
TOTAL	100%

Per a aprovar l'assignatura serà necessari haver superat el 50% de les 2 parts de la prova global. L'alumne que haja suspès la primera part de la prova global haurà d'examinar-se de nou d'aquest apart en la 2a convocatòria

REFERÈNCIES

Bàsiques

- ÁLVAREZ CONDE, E.: Curso de Derecho Constitucional, 2 vols. Tecnos, Madrid, última edición.
- ALZAGA VILLAAMIL, O. y otros: Derecho político español: según la Constitución de 1978, Madrid, Centro de estudios Ramón Areces, 2007
- ARAGÓN REYES, Manuel y AGUADO RENEDO, Cesar: Constitución. Estado Constitucional y Fuentes del Derecho. Temas básicos. Vol I, Civitas, última edición.
- BALAGUER CALLEJÓN, F. (coord.), CÁMARA VILLAR, G. y otros: Derecho Constitucional, vol. I, Tecnos, Madrid, última edición.
- BALAGUER CALLEJÓN, F. (coord.), CÁMARA VILLAR, G. y otros: Derecho Constitucional, vol. I, Tecnos, Madrid, última edición.
- BALAGUER CALLEJÓN, F. (Coord.): Derechos y deberes fundamentales, deberes constitucionales y principios rectores (vol. II), Madrid, Tecnos, última edición.
- BASTIDA FREIJEDO, F: Teoría general de los derechos fundamentales en la Constitución Española de 1978, Tecnos, 2004.
- CASTELLÁ ANDREU, J. M. (ed.), COTINO HUESO, L. y otros: Derecho Constitucional Básico, 3.ª ed., Huygens Editorial, Barcelona, última edición.
- DE OTTO PARDO, I.: Derecho Constitucional. Sistema de fuentes, Ariel, Barcelona, 1987.
- DIETER, G.: Constitucionalismo y derechos fundamentales, Ed. Trotta, 2006.
- DÍEZ-PICAZO, Luis María: Sistema de derechos fundamentales, Madrid, Civitas, 2008.
- GARCÍA-ATANCE GARCÍA DE MORA, María Victoria; Aurora GUTIÉRREZ NOGUEROLAS, Antonia; NAVAS CASTILLO, Lucrecio REBOLLO DELGADO, Carlos VIDAL PRADO: Derecho constitucional III: derechos y libertades, COLEX, Madrid, 2003.
- GARCIA COTARELO, R. (comp.), Introducción a la Teoría del Estado, 2ª ed., Teide Barcelona, 1981.
- GÓMEZ SÁNCHEZ, Yolanda: Los derechos en Europa, UNED, 2001.
- GÓMEZ SÁNCHEZ, Yolanda: Derechos y libertades, Sanz y Torres, Madrid, 2006.
- JIMENA QUESADA, Luis: Sistema europeo de derechos fundamentales, Ed. Constitución y Leyes, Majadahonda, 2006.
- LÓPEZ GUERRA, L. y otros: Derecho Constitucional, 2 vols., Tirant lo Blanch, Valencia, última edición.
- LÓPEZ GUERRA, L.: Introducción al Derecho Constitucional, Tirant lo Blanch, Valencia, 1994.
- PÉREZ LUÑO, Antonio Enrique: Los derechos fundamentales, Madrid, Tecnos, 2007.
- PÉREZ ROYO, J.: Curso de Derecho Constitucional, Madrid, Marcial Pons, 2007.
- SÁNCHEZ FERRIZ, R. y ROLLNERT LIERN, G.: El Estado Constitucional, Tirant lo Blanch, Valencia, 2020.
- SÁNCHEZ FERRIZ, Remedio: Estudio sobre las libertades, Valencia, Tirant lo Blanch, 1995.
- REY MARTÍNEZ, Fernando (dir.): Los derechos humanos en España, un balance crítico, Tirant lo Blanch, Valencia, 2015.
- TORRES DEL MORAL, Antonio: Constitucionalismo histórico español, Dykinson, 2004.
- Código de leyes políticas, de cualquier editorial salvo indicación específica del profesor del grupo.

Complementàries

- Constitución española comentada, <http://narros.congreso.es/constitucion/index.htm>
 - Derecho Constitucional I, OCW Universidad de Oviedo, <http://ocw.uniovi.es/course/view.php?id=770>.
 - COTINO HUESO, Lorenzo: Asignatura completa en OCW con todo el material: <http://cort.as/0ra2> y manual en PDF en <http://cort.as/0ra0>
 - ESCOBAR ROCA, Guillermo, Introducción a la teoría jurídica de los derechos humanos, Trama, Madrid, 2005.
 - GIMENO SENDRA, Vicente: Los procesos de amparo. Civil, penal, administrativo, laboral, constitucional y europeo, Colex, Madrid, 2010.
 - MARTIN CUBAS, J. (coord.): Constitución, Política y Administración. España 2017, reflexiones para el debate, Tirant lo Blanch, Valencia 2017.
 - PEREZ TREMPES, Pablo: El Recurso de Amparo, Tirant lo Blanch, Valencia, 2004.
 - RUBIO LLORENTE, Francisco. (dir.): Derechos fundamentales y principios constitucionales (doctrina jurisprudencial), Barcelona, Ariel, 1995.
 - VV.AA.: Derecho Constitucional I, en Base de Conocimiento Jurídico, www.iustel.com (solo accesible desde un ordenador conectado a la red de la Universidad o mediante conexión VPN)
 - VV.AA.: Derecho Constitucional II en Base de Conocimiento Jurídico, www.iustel.com (solo accesible desde un ordenador conectado a la red de la Universidad o mediante conexión VPN)
 - VV.AA.: Derecho Constitucional III, en Base de Conocimiento Jurídico, www.iustel.com (solo accesible desde un ordenador conectado a la red de la Universidad o mediante conexión VPN).
 - TORRES DEL MORAL, Antonio: Prácticas y Esquemas de Derecho Constitucional Español, Madrid, 2008.
- La jurisprudencia del Tribunal Constitucional se halla disponible a texto completo en su sitio web www.tribunalconstitucional.es, que cuenta además
- MARTIN CUBAS, J. (coord.): Constitución, Política y Administración: repensando la Constitución + 4 décadas después, Tirant lo Blanch, Valencia, 2020.